Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 21. marca 2024*

„Predhodno odločanje – Direktiva 2014/26/EU – Kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic – Organizacije za kolektivno upravljanje pravic – Neodvisni subjekti za upravljanje – Dostop do dejavnosti upravljanja avtorske in sorodnih pravic – Direktiva 2000/31/ES – Stvarno področje uporabe – Člen 3(3) – Direktiva 2006/123/ES – Stvarno področje uporabe – Člen 17, točka 11 – Člen 56 PDEU“

V zadevi C-10/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Tribunale ordinario di Roma (sodišče v Rimu, Italija) z odločbo z dne 5. januarja 2022, ki je na Sodišče prispela 5. januarja 2022, v postopku

Liberi editori e autori (LEA)

proti

Jamendo SA,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, M. Ilešič (poročevalec), I. Jarukaitis, A. Kumin in D. Gratsias, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: C. Di Bella, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. februarja 2023,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Liberi editori e autori (LEA) D. Malandrino, A. Peduto in G. M. Riccio, avvocati,

– za Jamendo SA M. Dalla Costa, G. Donà in A. Ferraro, avvocati,

– za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj z R. Guizzijem, avvocato dello Stato,

– za avstrijsko vlado A. Posch, J. Schmoll, G. Kunnert in F. Parapatits, agenti,

* Jezik postopka: italijanščina.

– za Evropsko komisijo V. Di Bucci in J. Samnadda, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. maja 2023

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu (UL 2014, L 84, str. 72).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Liberi editori e autori (LEA) (Svobodni založniki in avtorji) in družbo Jamendo SA v zvezi z opravljanjem dejavnosti posredovanja na področju avtorske in sorodnih pravic na italijanskem ozemlju s strani zadnjenavedene.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2000/31/ES

3 Člen 1 Direktive 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (Direktiva o elektronskem poslovanju) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 25, str. 399), v odstavku 1 določa:

„Cilj te direktive je prispevati k pravilnemu delovanju notranjega trga z zagotavljanjem prostega pretoka storitev informacijske družbe med državami članicami.“

4 Člen 3(2) te direktive določa:

„Države članice ne smejo omejevati svobode zagotavljanja storitev informacijske družbe iz druge države članice zaradi razlogov, ki spadajo na koordinirano področje.“

5 Člen 3(3) navedene direktive med drugim določa, da se člen 3(2) te iste direktive ne uporablja za področja iz Priloge k navedeni direktivi.

6 V skladu s to prilogo se člen 3(1) in (2) Direktive 2000/31 ne uporablja „[…] za avtorsko pravico, navezne [sorodne] pravice, pravice v smislu Direktive [Sveta] 87/54/EGS [z dne 16. decembra 1986 o pravnem varstvu topografije polprevodniških izdelkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 8, str. 231)] in Direktive 96/9/ES [Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 1996 o pravnem varstvu baz podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 459)] ter pravice industrijske lastnine“.

Direktiva 2006/123/ES

7 Člen 1 Direktive 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu (UL 2006, L 376, str. 36), naslovljen „Področje urejanja“, v odstavku 1 določa:

„Ta direktiva uvaja splošne določbe, ki ponudnikom storitev olajšujejo uveljavljanje svobode ustanavljanja in prostega pretoka storitev ter hkrati ohranjajo visoko raven kakovosti storitev.“

8 Člen 3 te direktive, naslovljen „Razmerje z drugimi določbami prava Skupnosti“, v odstavku 1 določa:

„V primeru nasprotij med določbami te direktive in drugimi akti Skupnosti, ki urejajo posebne vidike začetka opravljanja in opravljanja storitvene dejavnosti na posebnih področjih ali za posebne poklice, imajo prednost določbe drugih aktov Skupnosti, ki se uporabljajo na teh posebnih področjih ali za te posebne poklice. […]“

9 Člen 16 navedene direktive, naslovljen „Svoboda opravljanja storitev“, v odstavku 1 določa:

„Države članice spoštujejo pravico ponudnikov, da storitev opravljajo v državi članici, v kateri sicer nimajo sedeža.

[…]“

10 Člen 17 iste direktive, naslovljen „Dodatna odstopanja v zvezi s svobodo opravljanja storitev“, določa:

„Člen 16 se ne uporablja za:

[…]

11. avtorske pravice, sorodne pravice […].“

Direktiva 2014/26

11 V uvodnih izjavah od 2 do 4, od 7 do 9, 15, 16, 19 in 55 Direktive 2014/26 je navedeno:

„(2) Za razširjanje vsebine, varovane z avtorsko in sorodnimi pravicami, ki vključuje knjige, avdiovizualne produkcije in glasbene posnetke ter povezane storitve, je potrebno licenciranje pravic s strani različnih imetnikov avtorske in sorodnih pravic, kot so avtorji, izvajalci, producenti in založniki. Običajno lahko imetnik pravic izbira med individualnim ali kolektivnim upravljanjem svojih pravic, razen če države članice določijo drugače, v skladu s pravom Unije ter mednarodnimi obveznostmi [Evropske u]nije in njenih držav članic. Upravljanje avtorske in sorodnih pravic vključuje izdajanje licenc uporabnikom, revizijo uporabnikov, spremljanje uporabe pravic, uveljavljanje avtorske in sorodnih pravic, pobiranje prihodkov iz pravic na podlagi izkoriščanja pravic ter razdelitev imetnikom pravic dolgovanih zneskov. Organizacije za kolektivno upravljanje pravic imetnikom pravic omogočajo, da prejmejo nadomestilo za uporabo, ki ga sami ne bi mogli nadzirati ali uveljavljati, in sicer tudi na tujih trgih.

(3) Na podlagi člena 167 [PDEU] mora Unija pri svojih ukrepih upoštevati kulturno raznolikost ter prispevati k razcvetu kultur držav članic, pri čemer upošteva njihovo nacionalno in regionalno raznolikost ter hkrati postavlja v ospredje skupno kulturno dediščino. Organizacije za kolektivno upravljanje pravic imajo in bi morale še naprej imeti pomembno vlogo pri spodbujanju raznolikosti kulturnega izražanja, tako da najmanjšim in manj priljubljenim repertoarjem omogočajo dostop na trg, in da zagotavljajo socialne, kulturne in izobraževalne storitve v korist imetnikov pravic in javnosti.

(4) Kadar imajo organizacije za kolektivno upravljanje pravic sedež v Uniji, bi morale uživati pravice, ki jih zagotavljajo Pogodbe, ko zastopajo imetnike pravic s stalnim prebivališčem ali sedežem v drugih državah članicah ali izdajajo licence uporabnikom s stalnim prebivališčem ali sedežem v drugih državah članicah.

[…]

(7) Da se zagotovijo enakovredni varovalni ukrepi po vsej Uniji, bi morale biti zaradi varstva interesov članov organizacij za kolektivno upravljanje pravic, imetnikov pravic in tretjih oseb zakonodaje držav članic v zvezi z upravljanjem avtorske pravice in izdajanjem večozemeljskih licenc za spletne pravice za glasbena dela usklajene. Zato bi morala ta direktiva imeti za pravno osnovo člen 50(1) PDEU.

(8) Namen te direktive je zagotoviti usklajevanje nacionalnih pravil v zvezi z dostopom do dejavnosti upravljanja avtorske in sorodnih pravic, ki jih opravljajo organizacije za kolektivno upravljanje pravic, načini njihovega vodenja ter okvirom nadzora nad njimi, in zato bi morala ta direktiva imeti za pravno osnovo tudi člen 53(1) PDEU. Ker gre za sektor, ki zagotavlja storitve po vsej Uniji, bi morala ta direktiva imeti za pravno osnovo člen 62 PDEU.

(9) Namen te direktive je določiti zahteve za organizacije za kolektivno upravljanje pravic, da se zagotovi visoko raven upravljanja, finančnega poslovodenja, preglednosti in poročanja. To pa ne bi smelo preprečiti državam članicam, da za organizacije za kolektivno upravljanje pravic s sedežem na njihovem ozemlju ohranijo ali uvedejo strožje standarde od tistih, določenih v naslovu II te direktive, če so ti strožji standardi skladni s pravom Unije.

[…]

(15) Imetnikom pravic bi moralo biti na voljo, da upravljanje svojih pravic zaupajo neodvisnim subjektom za upravljanje. Taki neodvisni subjekti za upravljanje so poslovni subjekti, ki se razlikujejo od organizacij za kolektivno upravljanje pravic, med drugim zato, ker jih imetniki pravic nimajo pod nadzorom ali v lasti. V kolikor pa taki neodvisni subjekti za upravljanje izvajajo enake dejavnosti kot organizacije za kolektivno upravljanje pravic, bi morali biti obvezani k dajanju določenih informacij imetnikom pravic, ki jih zastopajo, organizacijam za kolektivno upravljanje pravic, uporabnikom in javnosti.

(16) Avdiovizualni producenti, glasbeni producenti in izdajatelji televizijskih programov podeljujejo licence za lastne pravice, v nekaterih primerih hkrati s pravicami, ki so jim jih podelili na primer izvajalci na podlagi individualno izpogajanih sporazumov, in skrbijo za lastne interese. Knjižni, glasbeni in časopisni založniki podeljujejo licence za pravice, ki so jim bile podeljene na podlagi individualno izpogajanih sporazumov, in skrbijo za lastne interese. Zato avdiovizualnih producentov, glasbenih producentov, izdajateljev

televizijskih programov in založnikov ne bi smeli obravnavati kot ‚neodvisne subjekte za upravljanje'. Tudi menedžerjev in agentov avtorjev in izvajalcev, ki delujejo kot posredniki in zastopajo imetnike pravic v njihovih odnosih z organizacijami za kolektivno upravljanje pravic, ne bi smeli obravnavati kot ‚neodvisne subjekte za upravljanje', saj ne upravljajo pravic v smislu določanja tarif, izdajanja licenc ali pobiranja denarja od uporabnikov.

[…]

(19) Ob upoštevanju svobod, ustanovljenih s PDEU, bi kolektivno upravljanje avtorske in sorodnih pravic moralo obsegati možnost, da imetnik pravice svobodno izbere organizacijo za kolektivno upravljanje pravic, ki bo upravljala njegove pravice, bodisi je ta pravica priobčitev javnosti bodisi pravica reproduciranja, ali pa kategorije pravic, povezane z obliko izkoriščanja, kot so radiodifuzno oddajanje, filmsko predvajanje ali razmnoževanje za spletno distribucijo, vendar pod pogojem, da organizacija za kolektivno upravljanje pravic, ki jo želi izbrati imetnik pravice, že upravlja takšne pravice ali kategorije pravic.

[…]

[…] Imetnikom pravic bi moralo biti ob ustreznem upoštevanju tega ravnovesja omogočeno, da enostavno umaknejo takšne pravice ali kategorije pravic iz organizacije za kolektivno upravljanje pravic in te pravice upravljati individualno ter za vse pravice ali kategorije pravic ali njihov del pooblastijo drugo organizacijo za kolektivno upravljanje pravic ali subjekt ali upravljanje nanj prenesejo, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča oziroma sedeža ali organizacije za kolektivno upravljanje pravic, drugega subjekta ali imetnika pravic. Kadar država članica v skladu s pravom Unije in mednarodnimi obveznostmi Unije in njenih držav članic določi obvezno kolektivno upravljanje pravic, je izbira imetnikov pravic omejena na druge organizacije za kolektivno upravljanje pravic.

[…]

[…]

(55) Ker ciljev te direktive, in sicer izboljšanja možnosti članov organizacij za kolektivno upravljanje pravic za izvajanje nadzora nad dejavnostmi teh organizacij, zagotovitve zadostne preglednosti s strani organizacij za kolektivno upravljanje pravic in izboljšanje večozemeljskega licenciranja za pravice avtorjev za spletno uporabo glasbenih del, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 [PEU]. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev."

12 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja", določa:

„Ta direktiva določa zahteve, potrebne za zagotovitev pravilnega izvajanja upravljanja avtorske in sorodnih pravic s strani organizacij za kolektivno upravljanje pravic. Poleg tega določa zahteve za večozemeljsko licenciranje s strani organizacij za kolektivno upravljanje pravic za pravice avtorjev za glasbena dela za spletno uporabo."

13 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Področje uporabe“, določa:

„1. Naslovi I, II, IV in V, razen členov 34(2) in 38, se uporabljajo za vse organizacije za kolektivno upravljanje pravic s sedežem v Uniji.

2. Naslov III ter člena 34(2) in 38 se uporabljajo za tiste organizacije za kolektivno upravljanje pravic s sedežem v Uniji, ki upravljajo pravice avtorjev glasbenih del za spletno uporabo na večozemeljski osnovi.

3. Ustrezne določbe te direktive se uporabljajo za subjekte, ki so v celoti ali delno v neposredni ali posredni lasti ali pod nadzorom organizacije za kolektivno upravljanje pravic, pod pogojem, da taki subjekti opravljajo dejavnost, za katero bi, če bi jo izvajala organizacija za kolektivno upravljanje pravic, veljale določbe te direktive.

4. Člen 16(1), člena 18 in 20, točke (a), (b), (c), (e), (f) in (g) člena 21(1) ter člena 36 in 42 se uporabljajo za vse neodvisne subjekte za upravljanje s sedežem v Uniji.“

14 Člen 3 iste direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(a) ‚organizacija za kolektivno upravljanje pravic‘ pomeni vsako organizacijo, ki je z zakonom ali z dodelitvijo, licenco ali katerim koli drugim pogodbenim dogovorom pooblaščena za upravljanje avtorske ali sorodnih pravic v imenu več kot enega imetnika pravic in v skupno korist teh imetnikov pravic, pri čemer je to njen edini ali glavni namen, in ki izpolnjuje eno ali obe naslednji merili:
   (i) je v lasti ali pod nadzorom svojih članov;
   (ii) je organizirana na nepridobitni osnovi;

(b) ‚neodvisni subjekt za upravljanje‘ pomeni vsako organizacijo, ki je z zakonom ali z dodelitvijo, licenco ali katerim koli drugim pogodbenim dogovorom pooblaščena za upravljanje avtorske ali sorodnih pravic v imenu več kot enega imetnika pravic in v skupno korist teh imetnikov pravic, pri čemer je to njen edini ali glavni namen, in ki:
   (i) ni v celoti ali deloma v neposredni ali posredni lasti ali pod nadzorom imetnikov pravic in
   (ii) je organizirana na pridobitni osnovi;

[…]

(j) ‚sporazum o zastopanju‘ pomeni vsak sporazum med organizacijami za kolektivno upravljanje pravic, v skladu s katerim ena organizacija za kolektivno upravljanje pravic drugo pooblasti za upravljanje pravic, ki jih zastopa, vključno s sporazumom, sklenjenim v skladu s členoma 29 in 30;

[…].“

15 Člen 4 Direktive 2014/26, naslovljen „Splošna načela“, določa:

„Države članice zagotovijo, da organizacije za kolektivno upravljanje pravic delujejo v najboljšem interesu imetnikov pravic, katerih pravice zastopajo in da jim ne nalagajo nobenih obveznosti, ki niso objektivno potrebne za varstvo njihovih pravic in interesov ali za dejansko upravljanje njihovih pravic.“

16 Člen 5 te direktive, naslovljen „Pravice imetnikov pravic“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo imetniki pravic pravice, kot so določene v odstavkih 2 do 8, in da so te pravice določene v statutu ali pogojih članstva organizacije za kolektivno upravljanje pravic.

2. Imetniki pravic imajo pravico, da organizacijo za kolektivno upravljanje pravic po lastni izbiri pooblastijo za upravljanje pravic, kategorij pravic ali vrst del in druge vsebine po lastni izbiri ter za ozemlja po lastni izbiri, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča ali sedeža organizacije za kolektivno upravljanje pravic ali imetnika pravic. Če organizacija za kolektivno upravljanje pravic nima objektivnih utemeljenih razlogov za zavrnitev upravljanja, je obvezana k upravljanju takšnih pravic, kategorij pravic ali vrst del in druge vsebine, če upravljanje takšnih pravic spada med njene dejavnosti.

3. Imetniki pravic imajo pravico dodeliti licence za tako nekomercialno rabo katerih koli pravic, kategorij pravic ali vrst del in druge vsebine, kot jo sami izberejo.

4. Imetniki pravic imajo pravico, da prekinejo pooblastilo za upravljanje pravic, kategorij pravic ali vrst del in druge vsebine, ki so ga podelili organizaciji za kolektivno upravljanje pravic ali da iz organizacije za kolektivno upravljanje pravic umaknejo katere koli pravice, kategorije pravic ali vrste del in druge vsebine po lastni izbiri, kot so določene v skladu z odstavkom 2 za ozemlja po njihovi izbiri, pri čemer organizacijo obvestijo v razumnem roku, ki ne presega šest mesecev. Organizacija za kolektivno upravljanje pravic se lahko odloči, da bo ta prekinitev ali umik začel veljati šele na koncu poslovnega leta.

5. Če je imetnik pravic upravičen do zneskov za dejanja izkoriščanja, ki so se zgodila pred začetkom veljavnosti prekinitve pooblastila ali umika pravic, ali na podlagi licence, podeljene pred začetkom veljavnosti te prekinitve ali umika, imetnik pravic obdrži svoje pravice v skladu s členi 12, 13, 18, 20, 28 in 33.

6. Organizacije za kolektivno upravljanje pravic ne omejujejo uveljavljanja pravic iz odstavkov 4 in 5 z zahtevo, da se kot pogoj za izvrševanje teh pravic upravljanja pravic ali kategorij pravic ali vrst del in druge vsebine, ki so predmet prekinitve ali umika, pooblasti druga organizacija za kolektivno upravljanje pravic.

[…]“

17 Člen 6 navedene direktive, naslovljen „Pravila članstva v organizacijah za kolektivno upravljanje pravic“, v odstavku 2 določa:

„Organizacija za kolektivno upravljanje pravic sprejme imetnike pravic in subjekte, ki jih zastopajo, vključno z drugimi organizacijami za kolektivno upravljanje pravic in združenji imetnikov pravic, za člane, če ti izpolnjujejo zahteve glede članstva, ki temeljijo na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih. […]“

18 Člen 16 Direktive 2014/26, naslovljen „Licenciranje“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da organizacije za kolektivno upravljanje pravic in uporabniki vodijo pogajanja v zvezi z licenciranjem pravic v dobri veri. […]

2. Pogoji za izdajanje licenc temeljijo na objektivnih in nediskriminatornih merilih. […]

Imetniki pravic za uporabo njihovih pravic prejmejo ustrezno plačilo. Tarife za izključne pravice in pravice do plačila so zmerne med drugim glede na ekonomsko vrednost uporabe pravic, s katerimi se trguje, ob upoštevanju narave in obsega uporabe dela in druge vsebine ter v zvezi z ekonomsko vrednostjo storitev, ki jih zagotavlja organizacija za kolektivno upravljanje pravic. […]

3. Organizacije za kolektivno upravljanje pravic brez nepotrebnega odlašanja odgovorijo na zahteve uporabnikov in med drugim navedejo informacije, ki jih organizacija za kolektivno upravljanje pravic potrebuje, da ponudi licenco.

Po prejemu vseh potrebnih informacij organizacija za kolektivno upravljanje pravic nemudoma bodisi ponudi licenco ali uporabniku da utemeljeno izjavo o tem, zakaj ne namerava izdati licence za določeno storitev.

[…]“

19 Člen 30 te direktive, naslovljen „Obveznost zastopanja druge organizacije za kolektivno upravljanje pravic pri izdajanju večozemeljskih licenc“, v odstavku 1 določa:

„Države članice zagotovijo, da kadar organizacija za kolektivno upravljanje pravic, ki ne izdaja ali ponuja izdaje večozemeljskih licenc za spletne pravice za glasbena dela iz lastnega glasbenega repertoarja, drugo organizacijo za kolektivno upravljanje pravic zaprosi, da z njo sklene sporazum o zastopanju teh pravic, mora zaprošena organizacija za kolektivno upravljanje pravic tak predlog sprejeti, če sama že izdaja ali ponuja izdajo večozemeljskih licenc za enako kategorijo spletnih pravic za glasbena dela iz repertoarja ene ali več drugih organizacij za kolektivno upravljanje pravic.“

20 Člen 36 navedene direktive, naslovljen „Skladnost“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da skladnost organizacij za kolektivno upravljanje pravic, ki imajo sedež na njihovem ozemlju, z določbami nacionalnega prava, sprejetimi na podlagi zahtev iz te direktive, spremljajo organi, imenovanimi v ta namen.

[…]

3. Države članice zagotovijo, da pristojni organi, imenovani v ta namen, lahko odredijo ustrezne sankcije in sprejmejo ustrezne ukrepe v primeru neusklajenosti z nacionalnimi določbami, sprejetimi za izvajanje te direktive. Te sankcije in ukrepi so učinkoviti, sorazmerni in odvračilni.

[…]“

21 Člen 39 Direktive 2014/26, naslovljen „Uradno obveščanje o organizacijah za kolektivno upravljanje pravic“, določa:

„Države članice na podlagi informacij, ki so jim na voljo, [Evropski k]omisiji do 10. aprila 2016 predložijo seznam organizacij za kolektivno upravljanje pravic, ustanovljenih na njihovem ozemlju.

Države članice Komisijo brez nepotrebnega odlašanja obvestijo o vsaki spremembi tega seznama.

Komisija te informacije objavi in jih posodablja.“

22 Člen 41 te direktive, naslovljen „Skupina strokovnjakov“, določa:

„Ustanovi se skupina strokovnjakov. Sestavljajo jo predstavniki pristojnih organov držav članic. Skupini strokovnjakov predseduje predstavnik Komisije, sestane pa se na pobudo predsedujočega oziroma na zahtevo delegacije države članice. Skupina ima naslednje naloge:

(a) preučiti učinek prenosa te direktive na delovanje organizacij za kolektivno upravljanje pravic in neodvisnih subjektov za upravljanje na notranjem trgu in opozoriti na morebitne težave;

[…].“

Italijansko pravo

23 Člen 180 legge n. 633 – Protezione del diritto d’autore e di altri diritti connessi al suo esercizio (zakon št. 633 o varstvu avtorske pravice in drugih pravic, povezanih z njenim izvajanjem) z dne 22. aprila 1941 (GURI št. 166, z dne 16. julija 1941), kakor je bil spremenjen z decreto legge n. 148 – Disposizioni urgenti in materia finanziaria e per esigenze indifferibili (uredba-zakon št. 148 – Nujne določbe o finančnih zadevah in za nujne potrebe) z dne 16. oktobra 2017 (GURI št. 242 z dne 16 oktobra 2017, v nadaljevanju: zakon o varstvu avtorske pravice), določa:

„Dejavnost posredovanja, ne glede na to, ali se izvaja v kakršni koli neposredni ali posredni obliki posredovanja, mediacije, pooblastila, zastopanja in prenosa za izvrševanje pravic uprizoritve, izvedbe, recitacij, radiodifuznega oddajanja, vključno s priobčitvijo javnosti po satelitu, ter strojnega in kinematografskega reproduciranja varovanih del, je pridržana izključno Società italiana degli autori ed editori (SIAE, italijanska družba avtorjev in založnikov) in drugim organizacijam za kolektivno upravljanje pravic, na katere se nanaša [decreto legislativo n. 35 – Attuazione della direttiva 2014/26/UE sulla gestione collettiva dei diritti d’autore e dei diritti connessi e sulla concessione di licenze multiterritoriali per i diritti su opere musicali per l’uso online nel mercato interno (zakonska uredba št. 35, s katero se prenaša [Direktiva 2014/26/EU]) z dne 15. marca 2017 (GURI št. 72 z dne 27. marca 2017, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 35/2017)].

Ta dejavnost se izvaja za namene:

1. podeljevanja, v imenu in v interesu imetnikov pravice, licenc in dovoljenj za gospodarsko uporabo varovanih del;

2. prejemanja prihodkov iz navedenih licenc in dovoljenj;

3. razdelitve teh prihodkov imetnikom pravice.

Poslovanje [SIAE] poteka tudi v skladu s standardi, določenimi s predpisi v tujih državah, v katerih ima organizirano predstavništvo.

Ta izključna pooblastila ne posegajo v pravico, ki jo imajo avtor, njegovi dediči ali po njem upravičene osebe, da neposredno uresničujejo pravice, ki so jim priznane s tem zakonom.

[…]“

24 Člen 4(2) zakonske uredbe št. 35/2017 določa:

„Imetniki pravic lahko organizaciji za kolektivno upravljanje pravic ali neodvisnemu subjektu za upravljanje, ki ga sami izberejo, zaupajo upravljanje pravic ali zadevnih kategorij ali vrst del in drugih varovanih gradiv na ozemljih, ki jih navedejo, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča ali sedeža organizacije za kolektivno upravljanje pravic, neodvisnega subjekta za upravljanje ali imetnika pravic, brez poseganja v določbe člena 180 [zakona o varstvu avtorske pravice], ki se nanaša na dejavnost posredovanja avtorskih pravic.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

25 LEA je organizacija za kolektivno upravljanje pravic, ki jo ureja italijansko pravo in je pooblaščena za posredovanje avtorskih pravic v Italiji.

26 Jamendo, družba luksemburškega prava, je neodvisen subjekt za upravljanje, ki svojo dejavnost v Italiji opravlja od leta 2004.

27 LEA je pri Tribunale ordinario di Roma (sodišče v Rimu, Italija), ki je predložitveno sodišče, zoper družbo Jamendo vložila opustitveno tožbo, s katero je želela doseči, da se tej družbi naloži prenehanje dejavnosti posredovanja na področju avtorskih pravic v Italiji. LEA v utemeljitev te tožbe trdi, da družba Jamendo to dejavnost v Italiji opravlja nezakonito, ker, prvič, ni vpisana na seznam organizacij, pooblaščenih za posredovanje avtorskih pravic v Italiji, drugič, ker ne izpolnjuje posebnih zahtev iz zakonske uredbe št. 35/2017, in tretjič, ker pred začetkom opravljanja navedene dejavnosti ni obvestila ministrstva za telekomunikacije, s čimer je kršila člen 8 te zakonske uredbe.

28 Družba Jamendo pred predložitvenim sodiščem trdi, da je bila Direktiva 2014/26 nepravilno prenesena v italijansko pravo, in zatrjuje, da italijanski zakonodajalec neodvisnim subjektom za upravljanje ni podelil pravic iz te direktive.

29 V zvezi s tem družba Jamendo navaja, da lahko v skladu s členom 180 zakona o varstvu avtorske pravice dejavnost posredovanja v Italiji opravljajo izključno SIAE in druge v njem navedene organizacije za kolektivno upravljanje pravic, zaradi česar neodvisni subjekti za upravljanje ne smejo delovati na področju posredovanja avtorskih pravic in so prisiljeni sklepati pogodbe o zastopanju s SIAE ali drugimi pooblaščenimi organizacijami za kolektivno upravljanje pravic.

30 Podredno družba Jamendo trdi, da njena dejavnost ne spada na področje kolektivnega upravljanja pravic, temveč na področje neposrednega upravljanja avtorskih pravic, in se v zvezi s tem sklicuje na uvodno izjavo 16 Direktive 2014/26, iz katere izhaja, da subjekti, ki podeljujejo licence za pravice, prenesene nanje na podlagi „individualno“ izpogajanih sporazumov, ne spadajo pod pojem „neodvisni subjekt za upravljanje“ v smislu člena 3(b) te direktive.

31 Predložitveno sodišče na eni strani meni, da se zdi, da dejavnosti družbe Jamendo ni mogoče opredeliti kot „neposredno upravljanje“, ker ta podeljuje licence in podlicence, prejema plačilo glede na število uporab dela in zadrži licenčnino, določeno kot odstotek prejetih zneskov. Pogodbe, ki jih družba Jamendo predloži svojim članom, naj prav tako ne bi bile rezultat individualnih pogajanj in izbira med različnimi možnostmi naj ne bi mogla omajati opredelitve teh pogodb kot „pristopnih pogodb“, zaradi česar naj ne bi bilo mogoče šteti, da je vsaka od navedenih pogodb rezultat posebnih pogajanj.

32 Po drugi strani navedeno sodišče navaja, da člen 180 zakona o varstvu avtorske pravice neodvisnim subjektom za upravljanje ne dovoljuje opravljanja dejavnosti posredovanja pri izvrševanju pravic uprizoritve, izvedbe, recitacije, radiodifuznega oddajanja, vključno s priobčitvijo javnosti po satelitu, ter strojnega in kinematografskega reproduciranja varovanih del.

33 V teh okoliščinah je Tribunale ordinario di Roma (sodišče v Rimu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba Direktivo [2014/26] razlagati tako, da nasprotuje nacionalnemu zakonu, ki dostop na trg posredovanja avtorskih pravic ali podeljevanja licenc uporabnikom pridržuje samo subjektom, ki so v skladu z opredelitvijo iz iste direktive opredeljeni kot organizacije za kolektivno upravljanje pravic, in izključuje tiste subjekte, ki so opredeljeni kot neodvisni subjekti za upravljanje in so ustanovljeni v isti ali v drugih državah članicah?“

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

34 Italijanska vlada se je na obravnavi pred Sodiščem sklicevala na nedopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, ker naj bi bil spor o glavni stvari fiktiven.

35 Po mnenju te vlade naj bi to – da imata stranki iz postopka v glavni stvari pred Sodiščem podobna stališča, katerih namen je v bistvu doseči ugotovitev, da italijanska zakonodaja, ki dostop do dejavnosti posredovanja na področju avtorskih pravic pridržuje le organizacijam za kolektivno upravljanje pravic, ne pa neodvisnim subjektom za upravljanje, ni združljiva s pravom Unije – zadostovalo za ugotovitev, da je postopek v glavni stvari umeten.

36 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v okviru sodelovanja med njim in nacionalnimi sodišči, uvedenega s členom 267 PDEU, le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Zato Sodišče, kadar se zastavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije, načeloma mora odločiti (sodba z dne 12. oktobra 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, točka 32 in navedena sodna praksa).

37 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o predhodnem vprašanju, ki ga je postavilo nacionalno sodišče, samo če je očitno, da zahtevana razlaga ali presoja veljavnosti pravila Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 12. oktobra 2023, INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, točka 33 in navedena sodna praksa).

38 V obravnavani zadevi je sicer treba ugotoviti, da LEA pred nacionalnim sodiščem predlaga, naj se družbi Jamendo naloži prenehanje opravljanja dejavnosti posredovanja avtorskih pravic v Italiji, ker ta dejavnost krši italijansko zakonodajo, ki je predmet postopka v glavni stvari, čeprav LEA v pisnih stališčih, ki jih je predložila Sodišču, v bistvu trdi, da ta italijanska zakonodaja ni v skladu s pravom Unije.

39 Vendar ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 36 in 37 te sodbe, ta okoliščina in okoliščina, da se stranki v postopku v glavni stvari strinjata glede razlage, ki jo je treba uporabiti za pravo Unije, nista dovolj, da bi vplivali na resničnost spora v postopku v glavni stvari in posledično na dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe, če ni očitnega znaka, da je ta spor umetne ali fiktivne narave (glej v tem smislu sodbi z dne 22. novembra 2005, Mangold, C-144/04, EU:C:2005:709, točke od 37 do 39, in z dne 19. junija 2012, Chartered Institute of Patent Attorneys, C-307/10, EU:C:2012:361, točke od 31 do 34).

40 Vendar je treba poudariti, da se predložitveno sodišče v vprašanju za predhodno odločanje sklicuje na neodvisne subjekte za upravljanje, ki so ustanovljeni „bodisi v isti državi bodisi v drugih državah članicah“. Družba Jamendo pa ima sedež v Luksemburgu in na podlagi nobenega elementa iz spisa, ki je na voljo Sodišču, ni mogoče sklepati, da se spor o glavni stvari nanaša na katero koli neodvisno upravljavsko enoto s sedežem v Italiji. V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je vprašanje za predhodno odločanje v delu, v katerem se nanaša na neodvisne subjekte za upravljanje s sedežem v zadevni državi članici, hipotetično.

41 Zato je treba v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 37 te sodbe, predlog za sprejetje predhodne odločbe razglasiti za nedopusten v delu, v katerem se nanaša na neodvisne subjekte za upravljanje s sedežem v Italiji.

Vprašanje za predhodno odločanje

42 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 2014/26 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki na splošno in absolutno izključuje možnost, da neodvisni subjekti za upravljanje s sedežem v drugi državi članici v tej prvi državi članici opravljajo storitve upravljanja avtorske pravice.

43 Kot je razvidno iz uvodnih izjav 7, 8 in 55 te direktive, je namen te direktive uskladiti nacionalna pravila glede dostopa organizacij za kolektivno upravljanje pravic do dejavnosti upravljanja avtorske in sorodnih pravic, ureditve upravljanja teh organizacij, okvira za njihov nadzor ter pogojev za izdajanje večozemeljskih licenc za avtorske pravice za glasbena dela za spletno uporabo, da se zaščitijo interesi članov organizacij za kolektivno upravljanje pravic, imetnikov pravic in tretjih oseb z zagotavljanjem, da se jim zagotovijo enakovredna jamstva po vsej Uniji.

44 V ta namen člen 1 navedene direktive v povezavi z njeno uvodno izjavo 9 določa, da ista direktiva med drugim določa zahteve za organizacije za kolektivno upravljanje pravic, da se zagotovi visoka raven upravljanja, finančnega poslovodenja, preglednosti in poročanja.

45 Ker je zakonodajalec Unije ocenil, kot je navedeno v uvodni izjavi 15 Direktive 2014/26, da neodvisni subjekti za upravljanje, čeprav so gospodarski subjekti, ki se od organizacij za kolektivno upravljanje pravic razlikujejo med drugim zato, ker niso v lasti ali pod nadzorom imetnikov pravic, opravljajo enake dejavnosti kot organizacije za kolektivno upravljanje pravic, je menil, da je treba tem subjektom naložiti obveznost dajanja določenih informacij.

46 Za to člen 2(4) Direktive 2014/26 določa, da se za neodvisne subjekte za upravljanje uporabljajo nekatere posebne določbe te direktive glede zagotavljanja informacij imetnikom pravic, ki jih ti subjekti zastopajo, organizacijam za kolektivno upravljanje pravic, uporabnikom in javnosti.

47 Vendar člen 5 te direktive, s katerim je v odstavku 2 imetnikom pravic podeljena pravica, da izberejo kolektivno organizacijo, ki jih bo zastopala, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča ali sedeža kolektivne organizacije ali imetnika pravic, ne spada med določbe, naštete v členu 2(4) navedene direktive.

48 Poleg tega, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 38 sklepnih predlogov, nobena druga določba Direktive 2014/26 ne ureja dostopa teh subjektov do dejavnosti upravljanja avtorske pravice.

49 Res je, da je v uvodni izjavi 19 Direktive 2014/26 med drugim navedeno, da bi moralo biti imetnikom pravic omogočeno, da enostavno odvzamejo takšne pravice ali kategorije pravic iz organizacije za kolektivno upravljanje pravic in te pravice upravljajo individualno ter za upravljanje pravic pooblastijo drugo organizacijo za kolektivno upravljanje pravic ali drug subjekt, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča oziroma sedeža zadevne organizacije za kolektivno upravljanje pravic, drugega subjekta ali imetnika pravic

50 Vendar po eni strani možnost imetnikov pravic, da organizaciji za kolektivno upravljanje pravic odvzamejo upravljanje teh pravic, določena v členu 5(4) te direktive, ne pomeni obveznosti za države članice, da zagotovijo, da imajo ti imetniki pravico, da za upravljanje svojih pravic pooblastijo neodvisen subjekt za upravljanje po lastni izbiri, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča ali sedeža tega subjekta.

51 Po drugi strani pa uvodna izjava 19 navedene direktive ne more voditi k razlagi členov 2(4) in 5(2) te direktive, ki bi bila nezdružljiva z besedilom teh določb. V skladu z ustaljeno sodno prakso namreč preambula akta Unije, čeprav je v njej lahko pojasnjena vsebina določb tega akta in so podani elementi razlage, ki lahko razjasnijo voljo avtorja navedenega akta, nima pravno zavezujoče veljave in se nanjo ni mogoče učinkovito sklicevati niti zato, da bi se odstopilo od določb zadevnega akta, niti zato, da bi se te določbe razlagale v smislu, ki je v nasprotju z njihovim besedilom (glej v tem smislu sodbo z dne 25. marca 2021, Balgarska Narodna Banka, C-501/18, EU:C:2021:249, točka 90 in navedena sodna praksa).

52 Zato je treba ob upoštevanju dejstva, da so v členu 2(4) Direktive 2014/26 izčrpno navedene določbe, ki se uporabljajo za neodvisne subjekte za upravljanje, člena 5(1), (2) in (4) te direktive v povezavi z uvodno izjavo 19 te direktive ni mogoče razlagati tako, da od držav članic zahteva, da imetnikom pravic zagotovijo pravico, da za upravljanje svojih pravic pooblastijo neodvisni subjekt za upravljanje po lastni izbiri, ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča ali sedeža zadevnega neodvisnega subjekta za upravljanje ali imetnika zadevnih pravic.

53 Ker v Direktivi 2014/26 taka obveznost ni določena in splošneje ni določbe, ki bi urejala dostop teh subjektov do dejavnosti upravljanja avtorske pravice, je treba ugotoviti, da ta direktiva ne harmonizira pogojev za tak dostop in da zato ne nasprotuje zakonodaji države članice, ki na splošno in absolutno izključuje možnost neodvisnih subjektov za upravljanje s sedežem v drugi državi članici, da v tej prvi državi članici opravljajo svoje storitve upravljanja avtorske pravice.

54 Vendar iz tega ni mogoče sklepati, da takšna nacionalna zakonodaja ni zajeta s pravom EU kot celoto, niti, *a fortiori*, da je v skladu s tem pravom.

55 V obravnavani zadevi je iz predložitvene odločbe razvidno, da je za spor o glavni stvari značilen položaj, povezan s trgovino med državami članicami, v katerem družba Jamendo, ki je družba luksemburškega prava, na podlagi italijanske zakonodaje v Italiji ne sme opravljati storitev upravljanja avtorske in sorodnih pravic kot neodvisni subjekt za upravljanje. Iz teh elementov je tako razvidno, da mora Sodišče glede na predmet spora o glavni stvari, da bi predložitvenemu sodišču dalo koristen odgovor, podati razlago tudi drugih določb prava Unije.

56 Ker namreč taka zakonodaja ureja položaje, ki so povezani s trgovino med državami članicami, se lahko zanjo uporabijo določbe Pogodbe DEU v zvezi s temeljnimi svoboščinami (glej v tem smislu sodbo z dne 18. septembra 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, točka 49 in navedena sodna praksa).

57 V zvezi s tem je treba spomniti, da je v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedenega s členom 267 PDEU, naloga Sodišča nacionalnemu sodišču dati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. Posledično, čeprav je predložitveno sodišče svoje vprašanje formalno omejilo samo na razlago določene določbe prava Unije, to Sodišča ne ovira, da predložitvenemu sodišču poda vse elemente razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri odločanju o zadevi, ki mu je bila predložena, ne glede na to, ali se je navedeno sodišče v besedilu svojih vprašanj nanje sklicevalo ali ne. Zato mora Sodišče iz vseh dejstev in dokazov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, zbrati elemente tega prava, ki jih je treba razložiti, upoštevajoč predmet spora (glej v tem smislu sodbo z dne 18. septembra 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, točka 50 in navedena sodna praksa).

58 Poleg tega je treba nacionalni ukrep na področju, ki je bilo predmet izčrpne harmonizacije na ravni Unije, presojati glede na določbe tega harmonizacijskega ukrepa, ne pa glede na določbe primarnega prava (glej v tem smislu sodbo z dne 18. septembra 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, točka 52).

59 V obravnavani zadevi pa, kot je razvidno iz točke 53 te sodbe, z Direktivo 2014/26 sicer niso bili harmonizirani pogoji za dostop neodvisnih subjektov za upravljanje do dejavnosti upravljanja avtorske pravice. Vendar je treba, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 40 in 41 sklepnih predlogov, preučiti še, ali storitve upravljanja avtorske in sorodnih pravic, ki jih opravlja neodvisen subjekt za upravljanje, kot je družba Jamendo, lahko spadajo na stvarno področje uporabe Direktive 2000/31 ali Direktive 2006/123.

60 V zvezi s tem je treba najprej poudariti, da Direktiva 2000/31 v skladu z njenim členom 1(1) posebej ureja storitve informacijske družbe. V skladu s členom 3(1) Direktive 2006/123 pa se ta direktiva ne uporablja, če so njene določbe v nasprotju z drugimi akti Unije, ki urejajo posebne vidike dostopa in izvajanja storitvene dejavnosti na posebnih področjih ali za posebne poklice.

61 Zato je treba najprej preučiti, ali Direktiva 2000/31 ureja dejavnost upravljanja avtorske pravice, ki jo opravljajo neodvisni subjekti za upravljanje, in če ne, ali ta dejavnost spada na področje uporabe Direktive 2006/123.

Uporaba Direktive 2000/31

62 Člen 3(2) Direktive 2000/31 državam članicam prepoveduje, da omejujejo prosti pretok storitev informacijske družbe iz druge države članice.

63 Vendar se v skladu s členom 3(3) te direktive odstavka 1 in 2 tega člena ne uporabljata za „področja“ iz Priloge k navedeni direktivi, ki se med drugim nanaša na „avtorsko pravico“ in „sorodne pravice“.

64 Ugotoviti je treba, da je odstopanje iz člena 3(3) Direktive 2000/31 oblikovano široko in se na splošno nanaša na omejitve svobode opravljanja storitev, ki spadajo na „področje“ avtorske in sorodnih pravic.

65 Poleg tega iz te direktive ne izhaja, da bi zakonodajalec Unije s sprejetjem tega odstopanja nameraval z njenega področja uporabe izključiti storitve upravljanja avtorske in sorodnih pravic.

66 Zato je treba ugotoviti, da upravljanje avtorske in sorodnih pravic, ki – kot je razvidno iz uvodne izjave 2 Direktive 2014/26 – med drugim zajema podeljevanje licenc uporabnikom, nadzor uporabe pravic, spoštovanje avtorske in sorodnih pravic, pobiranje prihodkov od izkoriščanja pravic in njihovo razdeljevanje imetnikom pravic, spada pod odstopanje iz člena 3(3) Direktive 2000/31 v povezavi s Prilogo k tej direktivi.

67 Te razlage ne more omajati dejstvo, da je treba člen 3(3) Direktive 2000/31 kot odstopanje od splošnega pravila iz člena 3(2) te direktive razlagati ozko. Čeprav iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba določbe, ki odstopajo od temeljne svoboščine, razlagati ozko, je treba zagotoviti, da se ohrani polni učinek tako določenega odstopanja, in spoštovati njegov namen (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2011, Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, EU:C:2011:631, točki 162 in 163).

68 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da se določbe Direktive 2000/31 ne uporabljajo za storitve upravljanja avtorske in sorodnih pravic.

Uporaba Direktive 2006/123

69 V skladu s členom 1(1) Direktive 2006/123 je namen te direktive zlasti olajšati uresničevanje prostega pretoka storitev ob hkratnem zagotavljanju visoke ravni kakovosti storitev.

70 V ta namen člen 16(1), prvi pododstavek, te direktive določa, da morajo države članice spoštovati pravico ponudnikov, da storitev opravljajo v državi članici, v kateri sicer nimajo sedeža.

71 Vendar se v skladu s členom 17, točka 11, navedene direktive člen 16 te iste direktive ne uporablja za avtorsko in sorodne pravice.

72 Sodišče je to določbo razlagalo tako, da je dejavnost kolektivnega upravljanja avtorske pravice izključena s področja uporabe člena 16 Direktive 2006/123 (sodba z dne 27. februarja 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, točka 65).

73 To odstopanje je namreč tako kot odstopanje iz člena 3(3) Direktive 2000/31 oblikovano široko in na splošno zajema avtorsko in sorodne pravice, tako da iz člena 17, točka 11, Direktive 2006/123 ni mogoče sklepati o kakršnem koli namenu zakonodajalca Unije, da storitve upravljanja avtorske in sorodnih pravic izključi s področja uporabe navedenega odstopanja.

74 Iz tega izhaja, da storitve upravljanja avtorske in sorodnih pravic ne spadajo na področje uporabe člena 16 Direktive 2006/123.

75 Ker dostop neodvisnih subjektov za upravljanje do dejavnosti upravljanja avtorske pravice ni predmet izčrpne harmonizacije na ravni Unije, kot je razvidno iz točk 53, 68 in 74 te sodbe, določitev pravil na tem področju torej ostaja v pristojnosti držav članic ob upoštevanju določb Pogodbe DEU, zlasti določb o temeljnih svoboščinah (glej v tem smislu sodbo z dne 18. septembra 2019, VIPA, C-222/18, EU:C:2019:751, točka 56 in navedena sodna praksa). Zato je treba nacionalno ureditev, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, presojati glede na upoštevne določbe primarnega prava, v tem primeru glede na člen 56 PDEU.

Skladnost ukrepa iz postopka v glavni stvari s svobodo opravljanja storitev, ki jo zagotavlja člen 56 PDEU

76 V skladu z ustaljeno sodno prakso člen 56 PDEU nasprotuje vsakemu nacionalnemu ukrepu, ki bi lahko, čeprav se uporablja brez razlikovanja, državljanom Unije prepovedoval, oviral ali zanje zmanjšal privlačnost izvrševanja svobode opravljanja storitev, ki je zagotovljena s tem členom Pogodbe DEU (glej v tem smislu sodbo z dne 11. februarja 2021, Katoen Natie Bulk Terminals in General Services Antwerp, C-407/19 in C-471/19, EU:C:2021:107, točka 58 in navedena sodna praksa).

77 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da nacionalni ukrep, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, s tem, da neodvisnim subjektom za upravljanje s sedežem v drugi državi članici ne dovoljuje, da bi v Italiji opravljali svoje storitve upravljanja avtorske in sorodnih pravic, in jih tako zavezuje k sklepanju sporazumov o zastopanju z organizacijo za kolektivno upravljanje pravic, ki je pooblaščena v tej državi članici, očitno pomeni omejitev svobode opravljanja storitev, zagotovljene s členom 56 PDEU.

78 Vendar je to omejitev mogoče upravičiti z nujnimi razlogi v splošnem interesu, če je omejitev primerna za zagotovitev uresničitve zadevnega cilja v javnem interesu in če ne presega tega, kar je nujno za dosego tega cilja (glej v tem smislu sodbo z dne 27. februarja 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, točka 70).

Obstoj nujnega razloga v splošnem interesu, ki lahko upraviči zadevno omejitev

79 V skladu z ustaljeno sodno prakso je varstvo pravic intelektualne lastnine nujni razlog v splošnem interesu (sodba z dne 27. februarja 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, točka 71 in navedena sodna praksa).

80 Zato je ureditev, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, lahko upravičena ob upoštevanju cilja varstva avtorske pravice.

Sorazmernost zadevne omejitve

81 Glede sorazmernosti zadevne omejitve je treba preveriti, na prvem mestu, ali je omejitev, s katero se iz dejavnosti posredovanja avtorske pravice izključijo neodvisni subjekti za upravljanje, ki imajo sedež v drugi državi članici, primerna za zagotovitev uresničitve cilja v splošnem interesu, povezanega z varstvom avtorske pravice, ki se uresničuje s takim ukrepom.

82 V zvezi s tem je Sodišče ugotovilo, da je treba šteti, da je nacionalna ureditev, s katero se za upravljanje avtorskih pravic na kategoriji varovanih del na ozemlju zadevne države članice podeljuje monopol kolektivni organizaciji, primerna za varstvo pravic intelektualne lastnine, ker lahko omogoča učinkovito upravljanje teh pravic in učinkovit nadzor nad njihovim spoštovanjem na ozemlju zadevne države članice (sodba z dne 27. februarja 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, točka 72).

83 Vendar v obravnavani zadevi nacionalna ureditev, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, organizaciji za kolektivno upravljanje pravic ne podeljuje monopola nad dejavnostjo upravljanja avtorske pravice na ozemlju zadevne države članice. Člen 180 zakona o varstvu avtorske pravice namreč omogoča, da to dejavnost na italijanskem ozemlju opravlja ne le SIAE, ampak tudi organizacije za kolektivno upravljanje pravic iz zakonske uredbe št. 35/2017, katere člen 4(2) določa, da lahko imetniki pravic upravljanje svojih pravic zaupajo organizaciji za kolektivno upravljanje pravic ali neodvisnemu subjektu za upravljanje po lastni izbiri, „ne glede na državo članico državljanstva, prebivališča ali sedeža [zadevne] organizacije za kolektivno upravljanje pravic, [zadevnega] neodvisnega subjekta za upravljanje ali [zadevnega] imetnika pravic“, pri čemer je natančneje določeno, da uporaba te določbe ne posega v uporabo določb člena 180 zakona o varstvu avtorske pravice.

84 Kot je razvidno iz predloga za sprejetje predhodne odločbe, navedena določba neodvisnim subjektom za upravljanje s sedežem v drugi državi članici preprečuje izvajanje dejavnosti upravljanja avtorske pravice v Italiji, medtem ko organizacijam za kolektivno upravljanje pravic s sedežem v drugih državah članicah opravljanje take dejavnosti omogoča.

85 V tem okviru je treba spomniti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso nacionalna ureditev primerna za zagotovitev uresničitve zastavljenega cilja le, če resnično odraža namen doslednega in sistematičnega doseganja tega cilja (sodba z dne 3. februarja 2021, Fussl Modestraße Mayr, C-555/19, EU:C:2021:89, točka 59 in navedena sodna praksa).

86 Zato je treba preučiti, ali različno obravnavanje, ki ga italijanska ureditev iz postopka v glavni stvari določa na eni strani za organizacije za kolektivno upravljanje pravic in na drugi strani za neodvisne subjekte za upravljanje, izpolnjuje tako zahtevo.

87 V zvezi s tem je treba poudariti, da drugače kakor za organizacije za kolektivno upravljanje pravic, ki so bile predmet obsežne harmonizacije glede dostopa do dejavnosti upravljanja avtorske in sorodnih pravic, podrobnih pravil upravljanja in nadzornega okvira, za neodvisne subjekte za upravljanje, kot izhaja iz člena 2(4) Direktive 2014/26, velja le omejeno število določb te direktive in da se zato več zahtev iz te direktive za te subjekte ne uporablja.

88 Prvič, obveznost podeljevanja licenc na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril v skladu s členom 16(2) Direktive 2014/26 namreč velja le za organizacije za kolektivno upravljanje pravic, neodvisni subjekti za upravljanje pa se morajo zgolj v dobri veri pogajati o podeljevanju licenc v skladu z odstavkom 1 tega člena in izmenjati vse informacije, ki so za to potrebne. Na podlagi tega člena 16(2) so samo organizacije za kolektivno upravljanje pravic zavezane k temu, da imetnikom pravic, ki jih zastopajo, v zameno za uporabo njihovih pravic dajo ustrezno plačilo. Organizacije za kolektivno upravljanje pravic morajo tudi zaračunavati razumne tarife, zlasti glede na ekonomsko vrednost uporabe pravic, s katerimi se trguje, ob upoštevanju narave in obsega uporabe dela in druge vsebine ter v zvezi z ekonomsko vrednostjo storitev, ki jih zagotavlja organizacija za kolektivno upravljanje pravic, medtem ko lahko neodvisni subjekti za upravljanje zaračunavajo tarife po lastni presoji.

89 Drugače kakor neodvisni subjekti za upravljanje morajo organizacije za kolektivno upravljanje pravic v skladu s členom 16(3) te direktive poleg tega brez nepotrebnega odlašanja odgovoriti na zahteve uporabnikov in jim ponuditi licenco ali, če tega ne storijo, utemeljeno pojasniti, zakaj ne nameravajo izdati licence za določeno storitev.

90 Drugič, medtem ko so organizacije za kolektivno upravljanje pravic dolžne sprejeti imetnike pravic med člane, ta obveznost ne velja za neodvisni subjekti za upravljanje, čeprav imetniki pravic izpolnjujejo pogoje da bi lahko postali člani, pri čemer morajo ti pogoji v skladu s členom 6(2) navedene direktive temeljiti na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih.

91 Tretjič, neodvisni subjekti za upravljanje niso zavezani upravljati pravic imetnikov, ki to od njih zahtevajo, kot člen 5(2), drugi stavek, Direktive 2014/26 to določa za organizacije za kolektivno upravljanje pravic, razen iz objektivno utemeljenih razlogov, če njihovo upravljanje spada na njihovo področje dejavnosti, kar pomeni, da lahko prosto izberejo kategorije pravic, ki so finančno najbolj donosne, upravljanje drugih pravic pa prepustijo organizacijam za kolektivno upravljanje pravic. Za te subjekte tudi ne velja obveznost iz člena 5(4) te direktive, da morajo spoštovati svobodo imetnikov pravic, da odpovejo dovoljenje za upravljanje svojih pravic, kategorij pravic ali vrst del ali da odvzamejo pravice za nekatera ozemlja.

92 Četrtič, za neodvisne subjekte za upravljanje – drugače kakor za organizacije za kolektivno upravljanje pravic – ne veljajo določbe, ki urejajo pogoje za članstvo, načine njihovega vodenja in nadzora nad njimi ter navzkrižja interesov iz členov od 6 do 10 Direktive 2014/26, niti določbe o pritožbenih postopkih in postopkih reševanja sporov iz členov od 33 do 35 te direktive.

93 Petič, za te subjekte ne veljajo zahteve v zvezi z upravljanjem prihodkov od pravic iz členov od 11 do 15 Direktive 2014/26, kar jim omogoča maksimiziranje svojega dobička.

94 Šestič, kar zadeva posebne zahteve glede preglednosti, ki jih nalaga ta direktiva, se za neodvisne subjekte za upravljanje uporabljajo le člen 20 in nekatere določbe člena 21 te direktive. Natančneje, za neodvisne subjekte za upravljanje – drugače kakor za organizacije za kolektivno upravljanje pravic – ne veljajo obveznosti iz poglavja 5 Direktive 2014/26, zlasti obveznost priprave letnega poročila o preglednosti iz člena 22 te direktive.

95 Sedmič in zadnjič, naslov III Direktive 2014/26, ki se nanaša na izdajanje večozemeljskih licenc za spletne pravice za glasbena dela, se prav tako ne uporablja za neodvisne subjekte za upravljanje.

96 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba ugotoviti, da različno obravnavanje neodvisnih subjektov za upravljanje – v primerjavi z organizacijami za kolektivno upravljanje pravic – ki se izvaja na podlagi zadevne nacionalne ureditve, ustreza namenu doslednega in sistematičnega doseganja cilja varstva avtorske pravice, saj na podlagi Direktive 2014/26 za neodvisne subjekte za upravljanje veljajo milejše zahteve kot za organizacije za kolektivno upravljanje pravic, zlasti glede dostopa do dejavnosti upravljanja avtorske in sorodnih pravic, podeljevanja licenc, načinov upravljanja in okvira nadzora nad njimi. V teh okoliščinah se lahko takšno različno obravnavanje šteje za primerno za zagotovitev uresničitve tega cilja.

97 Na drugem mestu, kar zadeva vprašanje, ali omejitev, ki izključuje neodvisne subjekte za upravljanje iz dejavnosti posredovanja avtorske pravice, ne presega tega, kar je potrebno za zagotovitev uresničitve cilja v splošnem interesu, povezanega z varstvom avtorske pravice, pa je

treba poudariti, da bi lahko ukrep, ki manj posega v svobodo opravljanja storitev, med drugim vključeval pogojevanje opravljanja storitev posredovanja avtorske pravice v zadevni državi članici s posebnimi zakonskimi zahtevami, ki bi bile utemeljene glede na cilj varstva avtorske pravice.

98 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari v delu, v katerem absolutno preprečuje vsem neodvisnim subjektom za upravljanje, ne glede na regulativne zahteve, ki veljajo zanje na podlagi nacionalnega prava države članice, v kateri ima sedež, uresničevanje temeljne svoboščine, zagotovljene s Pogodbo DEU, presega to, kar je nujno za varstvo avtorske pravice.

99 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 56 PDEU v povezavi z Direktivo 2014/26 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki na splošno in absolutno izključuje možnost neodvisnih subjektov za upravljanje s sedežem v drugi državi članici, da v tej prvi državi članici opravljajo svoje storitve upravljanja avtorske pravice.

Stroški

100 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 56 PDEU v povezavi z Direktivo 2014/26/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ter izdajanju več ozemeljskih licenc za pravice za glasbena dela za spletno uporabo na notranjem trgu

je treba razlagati tako, da

nasprotuje zakonodaji države članice, ki na splošno in absolutno izključuje možnost neodvisnih subjektov za upravljanje s sedežem v drugi državi članici, da v tej prvi državi članici opravljajo svoje storitve upravljanja avtorske pravice.

Podpisi